

Nr 19

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning, m. m., jämte i anledning av propositionen väckt motion.

I en den 15 mars 1963 dagtecknad proposition, nr 115, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning;

dels ock medgiva, att riksbanken må för tiden från och med den 1 juli 1963 till och med den 30 juni 1964 vara fritagen från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att, om förhållandena därtill ger anledning, före utgången av nämnda tid återupptaga inlösningen av bankens sedlar.

Berörda lagförslag är av följande lydelse.

Förslag

till

Lag

med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning

Härigenom förordnas, att under tiden från och med den 1 juli 1963 till och med den 30 juni 1964 skola, i stället för vad i 9 § och 11 § första stycket lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank finnes stadgat, följande särskilda bestämmelser lända till efterrättelse.¹

1 §.

Riksbanken må utgiva sedlar till ett belopp av högst åttatusenfyrahundra miljoner kronor.

2 §.

Därest så med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt, må Konungen, under tid då riksdagen ej håller session, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd med fullmäktige i riksgäldskontoret medgiva riksbanken att utgiva sedlar till ett belopp av ytterligare högst sjuhundra miljoner kronor. Dylikt av Konungen lämnat medgivande skall, därest detsamma icke godkännes av riksdagen inom tjugo dagar från början av nästföljande session, efter utgången av nämnda tid upphöra att gälla.

¹ Jfr SFS 1962: 106.

3 §.

Som riksbankens metalliska kassa skall räknas allt riksbanken tillhörigt guldmynt och omyntat guld.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen föreslås i fråga om riksbankens sedelutgivning, att vissa undantagsbestämmelser från lagen för Sveriges riksbank skall gälla även för tiden den 1 juli 1963—den 30 juni 1964. Enligt vid propositionen fogat lagförslag skall riksbanken få utgiva sedlar till ett belopp av högst 8 400 miljoner kronor. Det nuvarande maximibeloppet utgör 7 800 miljoner kronor.

Vidare föreslås riksdagen medgiva, att riksbanken för tiden den 1 juli 1963—den 30 juni 1964 även fritages från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld.

Beträffande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Till utskottet har hänvisats den i anledning av propositionen väckta motionen I: 718 av herr Åkerlund, i vilken hemställes, att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 115, dock med den ändringen att riksbanken må utgiva sedlar till ett belopp av högst åttatusentrehundra miljoner kronor.

Rörande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen.

Utskottet

Riksbankens rätt att utgiva sedlar regleras alltsedan 1939 genom provisorisk lagstiftning i stället för genom riksbankslagens motsvarande stadganden. Den nu gällande lagen av den 13 april 1962 med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning har liksom den föregående lagstiftningen på området tillkommit som ett provisorium i avvaktan på en mer definitiv reglering av sedelutgivningsrätten.

Förslag till sådan definitiv reglering av sedelutgivningsrätten framlades av de 1951 tillkallade sakkunniga för utredning om reglering av riksbankens sedelutgivningsrätt på längre sikt i deras 1955 avgivna betänkande (SOU 1955: 43). Bankofullmäktige förklarade sig i yttrande över betänkandet inte vara beredda att taga ställning till de framlagda förslagen innan en inom riksbanken påbörjad allmän överarbetning av riksbankslagen slutförts och hela frågan om en ny riksbankslagstiftning kunde prövas i ett sammanhang. Bankoutskottet framhöll i sitt utlåtande i ärendet till föregående års riksdag (utl. 10), att utskottet under hand inhämtat att ett förslag till lag upprättats men att det fortsatta arbetet komplicerats av att mera djupgående överväganden i vissa stycken ansetts nödvändiga, bl. a.

med hänsyn till hur relationerna mellan vårt land och EEC-länderna kommer att gestalta sig. Utskottet anförde att det icke ansetts lämpligt att bryta ut frågan om sedelutgivningsrätten ur sitt sammanhang i riksbankslagen.

Även om läget i marknadsfrågan nu är ett annat än det som förelåg då riksdagen föregående år tog ställning i ärendet torde likväl få konstateras att förutsättningarna att i dagsläget till definitiv prövning upptaga frågan om riksbankens sedelutgivningsrätt inte har undergått någon väsentlig förändring sedan föregående år. En förlängning av den provisoriska lagstiftningen under ytterligare ett år i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag framstår med hänsyn härtill som motiverad. Utskottet förutsätter emellertid att riksbanksfullmäktige, då förhållandena i berörda hänseenden tillåter, framlägger härav föranledda förslag till definitiv reglering av sedelutgivningsrätten.

Den i propositionen föreslagna höjningen av maximibeloppet för sedelutgivningen från nuvarande 7 800 milj. kr. till 8 400 milj. kr. har av fullmäktige ansetts erforderlig för att riksbanken skall kunna möta en viss ökning av sedelmängden och såsom hittills hålla en tillräcklig reserv till mötande av eventuella ytterligare ökning i sedelbehovet. I motionen föreslås att höjningen av maximibeloppet begränsas till 500 milj. kr. i syfte att bidra till en aktivare politik från riksbankens sida för att begränsa sedelutgivningens expansion. Utskottet, som vill erinra om att förändringarna i den utelöpande sedelmängden är en följd av den allmänna omsättningens krav, finner att den av fullmäktige beräknade, erforderliga höjningen är lämpligt avvägd. Utskottet tillstyrker därför bifall till propositionen även i denna del.

Då utskottet ej heller i övrigt har någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen måtte

1. med avslag å motionen I: 718 antaga det genom propositionen framlagda förslaget till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning;

2. medgiva, att riksbanken må för tiden från och med den 1 juli 1963 till och med den 30 juni 1964 vara fritagen från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att, om förhållandena därtill ger anledning, före utgången av nämnda tid återupptaga inlösningen av bankens sedlar.

Stockholm den 14 maj 1963

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle, Schmidt, Gustaf Henry Hansson, Åke Larsson, Palm, Mattsson, Lundin och Hernelius*; samt

från andra kammaren: herrar Regnéll, Sköldin, Berglund, fru Renström-Ingenäs, herrar Carlsson i Stockholm, Bengtsson i Landskrona, Börjesson i Glömminge* och Fridolfsson.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Gustaf Henry Hansson* och *Hernelius*.